

«Согласовано»
Зам директора по УВР
ГБОУ «СОШ№3 г.Назрань»
Часыгова Р.Д.
« 1 » 09 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ПО ПРЕДМЕТУ
"Ингушская литература"
9 классы.

Составитель: Шанхоева М.В.
Учитель ингушского языка и литературы
ГБОУ «СОШ№3 г.Назрань»

9 классе г1алг1ай литературах йола балха программа.

Г1алг1ай литература кхыдола предметаш санна базови дешара дисциплина я. Цун керттера декхар да дешархой эхь – эздел долаш, хозаненна лоарх1ам болаш, мехка истори дикаг1а довзаш, кхетамца кхебар.

Г1алг1ай литература базови ларда т1а 1омадаро аьттув хулийт дешархошта вай къаман литература дег1адара наькъаш довзийта, цо хьабена чоалхане никъ теркалбайта, замано д1адеххача бесса цун декхараш а идейни чулоацам а хувцалуш хилар теркалде. Балха план в1ашаг1ьелла я исбахьален произведенеш урокашка а классал арахьа а дешархоша к1оаргга уйла а еш, чулоацам бешаш, цун тохкам беш, болх д1ахьоргболаш; цул совг1а, цо кхоачашду кхы а 1алаьмате боккхача лоарх1ама декхараш: дешара навькаш лакхьяр, дешархой дувзаденна къамаьл шаьрдар.

Ер программа оттаяь я 5-11 классашта лаьрх1а йолча республикански программа ларда т1а. Автор Л.Б.Зязикова. Магас. 2012, «Г1алг1ай литература» хрестомати Л.Б.Зязикова 9 класс».Магас. 2011. Программа лаьрх1а я шера 35 сахьата,к1ира 1 сахьат а долаш.

Программо белгалгьяьхай г1орбаьннача г1алг1ай йоазонхой лоарх1а мег1а йола говзае произведенеш, цар тема, керттера уйла, турпалхой васташ, пайда эцийт цар т1а лелабеш болча ц1енача, говзамеча меттах.

Школе 1омае еза произведенеш къоастаеш, терко т1аяхийтай лакха исбахьален говзалца язьяь хилара, дешархошта нравственни кхетам луш, цар сакхетам лакхбеш, Даьхе а гонахьара алам а деза а уж 1омабеш хилара.

Программо хьакъоастадаьд литературни произведений чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара, литературни теори дикаг1а йовзийтара эшаш дола декхараш наькъаши:

- Кхетамца, уйла а еш, исбахьален произведенеш ешар;
- Шаьра, къоастанеш дешар.

- Тайп – тайпара чулоацам хьабувцар (Текста гарга, хоржаш, хаттарашта жоп луш, автора цӀерах, дешархочун ший цӀерах ишт. кх. дӀ.).
- Стихай, байтий тексташ дагахь 1омаяр.
- Исбахьален произхвденей тайпа, жанр белгалгьяр.
- Автора керттера уйла гучайоаккхаш йолча эпизодий анализ яр.
- Дешархой классе а классал арахьа а ешаш йола произведенеш шоай лоӀаме (самостоятельно) яшха, керттера маӀан а, уйла а гучаяккха 1омабар.
- 1омаеча текстах, цун чулоацамах, цун лоархӀамах шоашта хетар ала дешархой 1омабар.
- Йозонхочун вахара а кхоллама а никъ тахка, цо айяь проблемаш белгалгье, цар мах хоадабе дешархой 1омабар.
- Дувзаденна къамаьл шаьрдар.
- Кертерча турпалхой оамалаш, царна юкьера юкъ – моттиг, конфликт белгалдар.
- Говзамеча наьна метта торонаш – эпитеташ, дустараш, метафораш, дийндар, кицаш, фразеологизмаш къоастаяр, произведене идейни чулоацам къоастабара, цар леладу гӀулакх белгалдар.
- Рефераташ, докладаш; исбахьален произведеней чулоацам тохкаш кхоллама балхаш дар, дувзаденна къамаьл шаьрдар.
- Дешархой эхь - эздел долаш, хӀама довзара, тахкара тӀакхувш, гуманистически сакхетам болаш, ший граждански позиции йолаш, Даьхенцара безам лакха болаш, ший къам а, къаман истории а литература довзара тӀакхувш 1омабар.
- ГӀалгӀай литературо дегӀадоагӀаш хьабена чолхане никъ, кхыча къамий литература юкьера цун моттиг йовзаш, дешара культура дегӀайоалаеш болх бар.
- Произведене чулоацамгеи куцагеи хьежжа йоккха эпически произведенеш тахка, цар исбахьален белгалонаш къоастае дешархой 1омабар.
- Кхоллама, тохкама балхаш деш шоашта эшаш йола материал, информаци журналаш тӀара, газеташ тӀара, тайп – тайпарча тексташ тӀара, Интернете лаха, нийсье дешархой 1омабар.

Балха программа чулоацам

Багахбувцам

Г1алг1ай халкъа иллеш

Багахбувцамах бола хоам балар. Багахбувцама жанраш белгалгьяхар. Илле чулоацам бовзар. Керттера тема, идея тахкар. Илле керттера турпалхой, цар сурт – сибат, оамалаш белгалгьяхар. Кертерча турпалхочун хьабкъал, хьинар, денал гучадаккхар.

Г1алг1ай фаьлгаш

Дешархошта г1алг1ай багахбувцама юкъе лоарх1а мег1а дола дакъа долга гучадаккхар, фаьлгий тайпаш довзийтар, фаьлгий белгалонаш къоастаяр.

Мальсагов Кураза Зоврбик – ц1ихеза г1алг1ай 1илманхо, йоазонхо.

«Йо1 йодаяр», «Пхья» яхя пьесаш.

Г1алг1ай исторе чухь ц1ихеза 1илманхо-лингвист хиларал совг1а, просветитель, г1алг1ай литература драматически жанра лард еллар а, багахбувцама а, мотт а, литература а эггара хьалха тахка волавеннар а Мальсагов К.З. хилар дешархошта гучадаккхар, нравственни кхетам балар. «Пхья» яхача пьеса т1а Кураза Зоврбика г1алг1ай вахаре эггара акхаг1а долп г1улакх- пхья лехар гойтар, цох доала зе гучадаккхар.

Беков Дордаг1а Тембот- г1орваьнна г1алг1ай просветитель, 1илманхо, поэт.

Беков Дордаг1а Тембота кхоллам-г1алг1ай поэзи хьайолаенна хьаст хилар белгалдаккхар, къоададеш, шаьра, нийса дешара навькаш лакхьяр.

Гойгов 1адал-Хьамид- говза дувцархо, йоазонхо, публицист. «Серго» - яхача повеста идейни чулоацам.

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ бовзийтар. «Серго» яхача повеста чулоацам; темах, идеях, сюжетах, композицех дешархошта кхетам балар.

Озиев Илеза Ахьмада говзаме йоазош.

Озиев И.А. говзаме йоазош дешархошта кьоаргаг1а довзийтар, из ший Даьхен тешаме во1, говзаме поэт хилар белгалдаккхар.

Мальсагова Кураза Фатимай вахари кхоллами

Мальсагова Кураза Фатимай вахара никъи кхоллами дешархошта бовзийтар, из лакха говзал йола поэтесса, актриса хилар белгалдаккхар.

Мальсагов Дошлакъий говзаме йоазонаш

Мальсагов Дошлакъий говзаме йоазонаш дешархошта довзийтар, «Арамхи» яхача поэмо вай литературе д1алаьца моттиг белгалъяккхар.

Мальсагов Артаг1а Оарцхо. Пьеса «Салихьат»

Мальсагов Артаг1а Оарцхой вахари кхоллами никъ дешархошта бовзийтар, «Салихьат» яхача пьеса идейни чулоацам гучабаккхар.

Озиев Исма1алий Салман- ц1ихеза поэт, хьехархо, 1илманхо, таржамхо.

«Урдуви Тамареи» яхача поэма

Озиев И.С. поэцара дешархой дог-уйла кхяр, цар сакхетам лакхбар, «Урдуви Тамареи» яхача поэма чулоацами керттера белгалонаши тахкар.

Зязиков Хьусена Бахьяудин. «Турпала вахарцара ийс ди» яха повесть.

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ. Повеста чулоацам бовзийтар. Кертерча турпалхочун сурт сибат дашхар.

Яндиев Хамарзий Джамалда поэзи.

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ бовзийтар, поэзен тематика белгаъяккхар.

Ведзижев Абабукара Ахбада говзаме йоазонаш

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ бовзийтар, поэзен тематика белгаъяккхар.

Хамхоев Элмарзий Ахьмад-г1алг1ай назманча

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ бовзийтар, поэзен тематика белгаъяккхар.

Боков Хаме Ахьмад. «Яккха йиш йоаца ц1и», «Беке къонгаш».

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ бовзийтар. Дувзара чулоацам тахкар, кертерча турпалхочун сурт сибат дашхар.

Чахкиев Идриса Саид. «Террор» яха драма

Йоазонхочун вахареи кхолламеи никъ бовзийтар. Драма чулоацам тахкар, кертерча турпалхочун сурт сибат дашхар.

Чахкиев Османа Капитон «Сийле хийла»

Йоахонхочун вахареи кхолламеи никъ. Стихотворене чулоацам башхар.

Албаков Мурца 1алий Джабраила дог тохадолийташ дола йоазонаш

Гагиев Аюпа Гирихана поэзи

9 классе дешархоша дагахъа а йоазонца а де дезача балхий тайпаш:

Произведени къоасташ 1оешар.

Керда дешаши къамаъла доакъоши къоастадар, 1омадар.

Ший къамаъла план оттаяр.

Хаттарашта лоацца а даържа а жоп далар.

Говзаме, проблемни хъисапе, ц1ена литературни мотт а болаш, сочиненеш е лоацца кхоллама балхаш де хар.

Статьяш, очеркаш, рецензеш язъе хар.

Литературни темах доклад яр, рефераташ кийчдар.

9 классера дешархошта ха дезар:

Произведенеш тохкаш цар говзаме чулоацамга хъежжа нийса ма1ан кхетаде.

Турпалхой сурт – сибаташ дашха, бакъ – харц турпалхой къоастабе, биста .

Произведеней кертера а кертера йоаца а проблематика гучаяккха.

Йийшача произведене общественни лоарх1ам а керттера ма1ан а къоастаде.

Дийшача книжкахи, б1аргадайнача фильмах е спектаклех лаьца къамаьл дде, рецензии язъе.

Литературоведчески а критически а статьяш нийса кхетае а цар чулоацам тахка.1омаеча произведеней сюжет, композици, цар белгалонаш ха.

Говзаме г1ирс къоастабе, метта говзал гучаяккха.

Г1алг1ай литература 9-г1а класс

№	Урока тема	Са хьат	Урока тип	Урока г1ирс (ИКТ, ТСО, сурташ, унахц1ено лораяраболх)	Урока лоарх1амаш, декхараш	Ц1аг1ара болх	Таьрахь		
1.	Г1алг1ай багахбувцам, лирически иллеш	1	Вводн. урок	Багахбувцамакнижкайхьокхам Технология инд. воспитания, Сало1а мин.	Г1алг1ай халкъаиллейтайпашдовз ийта	Оаг1. 2-3 деша			
2.	Дика, во деначадаьхаиллеш	1	Комбин. урок	Книжкайхьокхам Гуманно-личностн. Технология, Сало1ама минута	Дика, во деначадаьхачаиллейчула цамбовзийтар	Оаг1. 5-6			
3.	Белхамаш. Иштта дар хьалха	1	Комбин. урок	Сало1ама минута, Сурташ, книжкайхьокхам, техн. личносно-ориент. развивающ. обучения	Белхамаш- халкъабагахбувцамаший тайпарайола жанр	Оаг1.8-10			
4.	Зоахалонаш	1		Г1алг1ай багахбувца-макнижкаш, ТСО, Сало1а мин., Гуманно-личностн. технология	Бегаштадувцашхинначаз оахалонийчулоацамбовз ийтар	Д1аязде къаьнара заохалол			
5.	Г1алг1ай фаьлгаш	1	Вводн. урок	Г1алг1ай фаьлгаш (книжкаш) Гуманно-личностн. Технология, Сало1а мин.	Г1алг1ай фаьлгийтайпашдовзийтар, царбелгалонашкъоастае хар	Цхьафаьлг Хьабувцах а			
6.	Мальсагов К.З-ц1ихеза йоазонхо, илманхо	1	Ввод. урок	Икт. книжкайхьокхам доклад	Шийкъаман виза во1	Доклад кийчде			
7.	Мальсагов К.З. «Йо1йодаяр»	1	Вводный урок	ИКТ, сурташ, книжкайхьокхам, технология на основе активизации и интенсификации деят-ти уч-ся, Сало1а мин.	Г1алг1ай къаманэздий во1хилархьокхар, драматурге ларделлар из хиларбелгалдаккха, молттохкашбаьболха	«Йо1йодаяр» яха пьеса еша			
8.	Мальсагов К.З. «Пхьа»	1	Комбин. урок	Йоазанхочунсурт, книжкайхьокхам, Техн. проблемн. обуч., Сало1а	Ер пьеса хьалхара г1алг1ай литературе хиларбелгалде,	«Пхьа» яха пьеса шаьраеша			

				мин.	керда кхувшйоаг1ача т1ехьен хоза г1улакхаш, оамалашхьокхар				
9.	Беков Д.Т. «Лене болхлойбоабар»	1	Формирование знаний, умений, навыков	Йоазанхочунсурт, книжкайхьокхам, техн. личностно-ориент. развивающ. обучения, Сало1а мин.	Пьеса чулоацамбовзийтар, пхьенах дола зуламхьокхар	Хаттараж опле, шаьраеша			
10	АчамазаБоарз	1	Вводный урок	ИКТ, сурташ, ж-л «Литературни Г1алг1айче», сало1а минута, технология на основе активизации и интенсификации деят-ти уч-ся	Темботapoэзенбелгалон ашгойтар, шаьрадешаранавыкашла кхьяр	Оаг1 62-68			
11	Гойгов 1-Хь. Соматовлар	1	Систематизация умений навыков	Суртайкнижкайхьокхам, Техн. проблемн. обуч., Сало1а мин.	Произведение тема белгалъяр; чулоацамбовзийтар	Хаттарашт жопле, шаьраеша			
12	Озиеви.С.Йодаш я алачамелашха к1ур тувсаш	1	Вводный урок	Йоазанхочунсурташ, вахарахйолапубликацеш, Технология инд. воспитания, Сало1а мин.	Гойгов 1-Хь. вахараникьбовзийтар, цун произведений тематика белгалъяр	Оаг1 79,шаьраеша			
13	Стихотворени. Йи1иг	1	Формированный урок	Суртйоазанхочункнижкайхьокхам, технология на основе активизации и интенсификации деят-ти уч-ся, сало1а мин.	«Серго» яхачапроизведенечулоацамбовзийтар	Стих.дагахьа 1омае			
14	МальсаговаКуразаФатима.Котдаьларвай	1	Вводный урок	Поэта портрет, стихаш, цох йола материал, Гуманно-личностн. Технология, Сало1а мин.	Ахьамадапоэзентематик ахдувцар, цунвахараникьбовзийтар	Стих шаьраеша			
15	МальсаговДахийДошлакья. 1арамхи	1	Обобщающий урок	Поэта сурт, книжкаш, ж-л «Литературни Г1алг1айче». Сало1а мин., Технология инд. воспитания	«Йи1иг» яхача стих-не тема гучаяккхар, дешара навик лакхьяр	Шаьраеша, хаттараштажопле			

16	Кердачанаькъа т1а	1	Вводны й урок	ИКТ,ж-л «Литературни Г1алг1айче», техн. личносно- ориент. развивающ. обучения, Сало1а мин.	Мальсагова К.Ф. вахараникъбовзийтар, из лакхаговзайлола поэтесса, актриса хиларбелгалдакхар	Пьеса еша			
17	МальсаговОарстхо. Салихъат	1	Вступите льный урок	ИКТ, книжкайхьокхам ,ж-л «Лит- ни Г1алг1айче», Сало1а мин., Технология инд. воспитания	Дошлакъийговзамейоазо нашдовзийтар	Пьеса еша,чул.х а			
18	Озиев И.С. УрдувиТамареи	1	Соверше нствова ние умений, навыков	Йоазанхочунсурт, книжкайхьокхам,техн. проблемн. обуч., Сало1а мин.	Пьеса тема йовзийтар, чулоацамкхетабараболх бер	Моллаг1а цхьадакъ адагахъа 1омаде			
19	Кхочурт	1	Комбин иро- ванный урок	Сурташ, книжкайхьокхам, ловзараминута,техн. использования исследов. метода в обучении, Сало1а мин.	МальсаговОарцхойвахар аникъбовзийтар, «Салихъат»- пьеса идейничулоацамгучабак кхар	Моллаг1а цхьадакъ а 1омаде			
20	Беков Темботага	1	Вводны й урок	ИКТ,стихайсборникаш, Сало1а мин., Технология инд. воспитания	Поэта вахараникъбовзийтар, поэзецера дог- уйлакхейр, сакхетамлакхбар	Оаг1.153- 154			
21	ЗязиковХь.Б. турпалавахарцарайсди	1	Формир ова-ние знаний, умений, навыков	Поэта сурт, поэтически сборникаш, сало1а минута, техн. проблемн. обуч.,	Поэма чулоацамикерттерабелга лрнашитахкар	Повестачу л.ха			
22	ЯндиевХ.Дж. Дагадоаг1а сона	1	Обобща ющий урок	Сурташ, поэтически сборникаш, техн. использования исследов. метода в обучении, сало1а минута	Джамалдапоэзен тематика шерахиларгойтар, дешархойкхетамцакхеба р	Оаг1.172- 173			
23	Санаьнамотт	1	Вводны й урок	ИКТ,цункнижкайхьокхам, Технология инд. воспитания,	Цунвахараникъ к1оаргаг1а бовзийтар,	Наьнамет тахйола			

				сало1а минута	нравственникхетамбалар	стих.1омае			
24	Кхуврчар ц1и	1	Обобщение и систематизация знаний	Йоазанхочунсурт , «Турпалавахарайсди», Технология инд. воспитания, сало1а минута	Повестечулоацамбовзийтар, даймехкацарбезамгойтар	Хат-тажопле, шаъраеша			
25	БерихановДжабраил.Даъхенцарабезам	1	Вводный урок	ИКТ, сурташ, поэтически сборникаш, техн. личностно-ориент. развивающ. обучения, Сало1а мин.	Поэта вахара а кхоллама а никъбовзийтар, дешаранавыкашлакхъяр	Поэта стихотворенисборникашкийчде			
26	ВедзижевАхьмад.Кхуврчара ц1и	1	Обобщающий урок	Сурташ, поэтически сборникаш, сало1а минута, Гуманно-личностн. технология.	Поэта говзамеча стихай тематика шерайолчагойтар,даъхенцарабезамкхебар	Оаг1.183-196			
27	Дехазоахалол	1	Вводный урок	ИКТ, книжкайхъокхам, техн, использования исследов. метода в обучении, сало1а минута	Йоазанхочунвахарикхолламиникъбовзийтар	Пьесаеша.чул.ха			
28	ХамхоевАхьмад.Наънамотт. Йи1ийцарабезам	1	Вводный урок	ИКТ, поэтически сборникаш, ж-л «Лит-ни Г1алг1айче», сало1а минута, техн. личностно-ориент. развивающ. обучения	Вахаракхолламаникъ к1оаргаг1а бовзийтар,вахарцарабезамкхебар ,дешаранавыкашлакхъяр	Стих.наънамотт 1омае			
29	Кодзоев 1ийса. Сайвийна дукъ	1	Обобщение и систематизация знаний	ТСО, сурташ, поэтически сборникаш, Технология инд. воспитания, сало1а минута	Ахьмадапоэзен тематика йиззагучаяккхар, поэецарабезамкхебар	Чулоацамха			
30	Чаккиев Са1ид. Ишттамара	1	Комбинированный урок	Йоазанхочунсурт, книжкайхъокхам, технология на основе активизации и интенсификации деят-ти уч-ся, сало1а мин.	Са1ида вахара а кхоллама а никъбовзийтар, дувцарачулоацамтахкар	Оаг1 230-241			

31	Картоев Мурад.Иккаш	1	Формирова-ние знаний, умений, навыков	ИКТ, сурташ, книжкайхьокхам, Гуманно-личностн. технология.сало1а мин.	Йоазанхочунвахараникъ бовзийтар, «Террор» яхача драма чулоацамбовзийтар	Чулоацам хьабувца			
32	Плиев М-Саид.В1ашаг1кхетар	1	Вводный урок	ИКТ, книжкайхьокхам, сало1а минута, техн. личносно-ориент. развивающ. обучения	Йоазанхочунвахараникъ бовзийтар, произведений тематика шерахиларгойтар	Оаг1.287-297			
33	Чаккиев Капитон. Даймохк. Даьхенга	1	Вводный урок	Сурташ, книжкайхьокхам, сало1а минута, Технология инд. воспитания, сало1а минута	Поэта вахарахдувцар, цунпоэзенкерттерабелга лонашгучаяхар	Цхьастих-нидагахьа 1омае			
34	Чаккиев Юсуп. Нана елаш хилча	1	Обобщающий урок	Поэта сурт, поэтически сборникаш, Технология инд. воспитания, сало1а минута	Гириханapoэзен тематика йовзийтар				
35	Ч1оаг1дар.								